

**LATVIJAS REPUBLIKA
VIDES AIZSARDZĪBAS UN
REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS MINISTRIJA**

**Vides pārraudzības
valsts birojs**

**2014.GADA
PUBLISKAIS PĀRSKATS**

Labdien, cienījamo lasītāj!

Šis ir kārtējais, šoreiz 2014.gada Vides pārraudzības valsts biroja publiskais pārskats, kurā apkopotā veidā, skaitļos un faktos redzams biroja darbs gada garumā. Izmantojot izdevību, vēlos vēlreiz pateikt paldies visiem kolēģiem birojā un visiem par vides aizsardzību un ilgtspējīgu attīstību domājošajiem un darošajiem VARAM sistēmas, pašvaldību, uzņēmumu darbiniekiem un NVO pārstāvjiem, kā arī visiem sadarbības partneriem, ar ko kopējā darbā pavadīts šis gads. Ar savu nepārdomāto un bieži vien - ne līdz galam apjausto darbību - cilvēks visā pasaulē arvien vairāk un vairāk iejaucas dabas likumsakarībās, kā rezultātā vairākās jomās kopumā resursu patēriņš ievērojami jau pašreiz pārsniedz ilgtspējīgus apjomus, tomēr globālie jautājumi arvien vairāk ietekmē mūsu ikdienu. Šajā aspektā vides aizsardzība ir joma, par kuru lielākā daļa no mums parasti aizdomājamies galvenokārt tikai tad, ja redzam ko personīgi traucējošu, neiederīgu vai netaisnu, vienalga, vai tas būtu atkritumiem piemētāts upes krasts, kurā vēlējamies atpūsties, vai ilgstoša stāvēšana automašīnu sastrēgumā, vai, gluži otrādi, bažas par kādu transporta attīstības projektu mūsu dzīvesvietas tuvumā.

Biroja darbiniekiem savā rīcībā, risinājumos un pieņemtajos lēmumos bieži vien jau pirms projektu realizācijas jāspēj rast līdzsvaru starp sabiedrības nepieciešamību pēc nākamajiem un plānotajiem infrastruktūras projektiem un saimnieciskās darbības objektiem, vienlaikus nodrošinot sabiedrības tiesības uz tīru un sakoptu vidi, tīru ūdeni un gaisu, un iespējami neskartu dabu, īpaši vietās, kur tas svarīgi tieši dabas vērtību aizsardzībai. Nereti šie risinājumi nav un nevar būt populāri, līdz ar to vides aizsardzība vienmēr būs diskusiju pilna joma un bieži vien neērta un pat pretnostatīta attīstības nepieciešamībai. Jāapzinās, ka daudzas problēmsituācijas rodas no nepietiekoši pārdomātas plānošanas un darbu veikšanas, kā arī mūsu pašu ikdienas ieradumiem. Līdz ar to daļu no vides un pat arī pašu veselības jautājumiem salīdzinoši vienkārši varam risināt mēs paši, jo tie ir jautājumi, kas tieši atkarīgi no mūsu ikdienas izvēles un paradumiem, kā arī attieksmes, savukārt daļa no jautājumiem tiek mēģināts risināt pat starptautiskā līmenī ar konvencijām, līgumiem, liegumiem, emisiju samazināšanas plāniem un izglītojošām akcijām. Tomēr ir vēl ļoti daudz lietu un jomu, kuras vislabāk var risināt un pozitīvi ietekmēt ar pārdomātu teritorijas plānošanu, atbilstošu modernu un vidi saudzējošu tehnoloģiju izvēli, un, nebūt ne mazsvarīgi – godprātīgu un profesionālu to izvērtēšanu un ekspluatāciju, kā arī aktīvu un argumentētu iesaistīšanos nozīmīgu jautājumu risināšanā apkaimes vai visas valsts mērogā, jeb, citiem vārdiem sakot, – ar domāšanu globāli, bet darbu tieši nepieciešamajā vietā un laikā, jo plānus, tehnoloģijas un risinājumus rada un arī pieņem, kā arī un ievēro (vai neievēro) tieši cilvēks. Tikai no cilvēku zināšanām, profesionalitātes, godaprāta, pieņemtajiem lēmumiem un pieļautajiem risinājumiem būs atkarīgs, kādu dzīves kvalitāti un vides kvalitāti mēs atstāsim mūsu bērniem un mazbērniem. Tādēļ būtu lietderīgi sākt katram ar sevi, savā darbavietā, savā ģimenē, savos paradumos un rīcībās. Jāatceras, ka jebkurš dabas likums darbojas neatkarīgi no mūsu gribas, bet pat vislabākais cilvēku radītais likums darbojas tikai tad, ja to ievēro pats cilvēks. Tādēļ nevaram cerēt, ka *Lielā talka* pavasarī atrisinās visas problēmas, jo kāds taču katru gadu atkal un atkal tomēr ir radījis iemeslu nākamajai talkai, līdz ar to vēl ir daudz darāmā, lai sistemātiskā ikdienas darbā panāktu, ka Latvija tiešām kļūst tāda, kādu to vēlamies redzēt.

Atļaušos apgalvot, ka šajā kopējā darbā ir arī biroja ieguldījums. Daudzpusīgās biroja darbības jomas turpmāk strukturētas atbilstoši mūsu darbības pamatvirzieniem par galveno darbu apjomu, kāds tas ir bijis 2014.gadā birojā, paturot prātā, ka aiz katra dokumenta sagatavošanas ir cilvēku darbs un tikai sabiedrības labā un uzdevumā šim darbam ir nozīme.

Paldies par līdzšinējo sadarbību un kopīgus panākumus izaicinājumu pilnajā 2015. gadā!

Biroja direktors

Arnolds Lukšēvics

SATURS

1. PAMATINFORMĀCIJA	4
1.1. Vides pārraudzības valsts biroja juridiskais statuss	4
1.2. Vides pārraudzības valsts biroja darbības virzieni	4
1.3. Vides pārraudzības valsts biroja struktūra	5
1.4. Vides pārraudzības valsts biroja darbības virzieni un mērķi.....	6
1.4.1 Ietekmes uz vidi novērtēšana - politikas īstenošanas joma	6
1.4.2 Piesārņojuma samazināšana - politikas īstenošana integrētai piesārņojuma novēršanai un kontrolei joma	8
1.4.3 Rūpniecisko avāriju riska mazināšana - politikas īstenošanas joma	8
1.4.4 Atkritumu apsaimniekošana - politikas īstenošana iepakojuma apsaimniekošanā joma	9
1.4.5 Apstrīdēto administratīvo aktu vides aizsardzībā joma un sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpumu izskatīšanas nodrošināšanas joma; vides informācijas sagatavošanas, izplatīšanas un sabiedrības izpratnes palielināšanas par vides jautājumiem joma.....	9
1.4.6 Vides pārvaldības instrumenti – politikas īstenošanas ekomarķējuma un vides vadības un audita sistēmas joma (EMAS)	10
2. FINANŠU RESURSI UN IESTĀDES DARBĪBAS REZULTĀTI.....	11
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	11
2.2. Pārskata gada darbības rezultāti atbilstoši funkciju sadalījumam un to izpildei	
2.2.1 Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums.....	12
2.2.2 Ietekmes uz vidi un Natura 2000 teritoriju novērtējums	13
2.2.3 Piesārņojuma integrētā novēršana un kontrole	14
2.2.4 Rūpniecisko avāriju riska novērtēšana	15
2.2.5 Iepakojuma apsaimniekotāju reģistrācija	16
2.2.6 Iesniegumu izskatīšana	16
2.2.7 Vides informācijas izplatīšana.....	17
2.2.8 Eiropas Savienības Ekomarķējuma programmas koordinācija	17
2.2.9 Vides vadības un audita sistēmas (EMAS) ieviešana.....	18
2.3. Budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammas “Vides pārraudzības valsts birojs” rezultatīvo rādītāju analīze	18
2.4. Biroja sniegtie pakalpojumi	19
2.5. Biroja darbības uzlabošanas pasākumi.....	20
3. PERSONĀLS.....	22
4. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	24
5. NĀKAMAJĀ GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI.....	25

1. PAMATINFORMĀCIJA

1.1. Vides pārraudzības valsts biroja juridiskais statuss

Vides pārraudzības valsts birojs (turpmāk tekstā - Birojs) ir Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk tekstā - VARAM) pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kuras darbību reglamentē Ministru kabineta 2004.gada 6.janvāra noteikumi Nr.4 "Vides pārraudzības valsts biroja nolikums" (ar 2008.gada 17.marta grozījumiem). Birojs publiskās iekārtas sistēmā īsteno vairākas nozīmīgas, nodalītas un pastāvīgas vides aizsardzības politikas nozares, kuru nodrošināšana izriet no Latvijas kā Eiropas Savienības (turpmāk tekstā - ES) dalībvalsts starptautiskajām saistībām. Birojs veic Vides aizsardzības likumā, likumā "Par ietekmes uz vidi novērtējumu", likumā "Par piesārņojumu", likumā "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" un citos normatīvajos aktos par vides aizsardzību, rūpniecisko avāriju novēršanu un riska samazināšanu, ķīmisko vielu un ķīmisko produktu izmantošanu, ūdens resursu apsaimniekošanu, kā arī atkritumu un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu noteiktās funkcijas un uzdevumus. Birojs izskata arī iesniegumus par VARAM padotības iestāžu izdoto administratīvo aktu apstrīdēšanu vides aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un pārstāv vides aizsardzības iestādes administratīvajās tiesās.

Saskaņā ar VARAM budžeta programmas "Vides politikas īstenošana" apakšprogrammu "Vides pārraudzības valsts birojs" (kods 23.02.00) - Birojam ir noteiktas šādas **pamatfunkcijas**:

1. Ietekmes uz vidi novērtēšanas politikas īstenošana.
2. Piesārņojuma samazināšanas politikas īstenošana integrētai piesārņojuma novēršanai un kontrolei.
3. Rūpniecisko avāriju riska mazināšanas politikas īstenošana.
4. Atkritumu apsaimniekošanas politikas īstenošana iepakojuma apsaimniekošanā.
5. Apstrīdēto administratīvo aktu vides aizsardzības jomā un sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpumu izskatīšanas nodrošināšanas politikas jomā; vides informācijas sagatavošanas, izplatīšanas un sabiedrības izpratnes palielināšanas par vides jautājumiem jomā.
6. Vides pārvaldības instrumentu politikas īstenošana ekomarķējuma un vides vadības un audita sistēmas jomā (turpmāk tekstā - arī EMAS).

1.2. Vides pārraudzības valsts biroja darbības virzieni

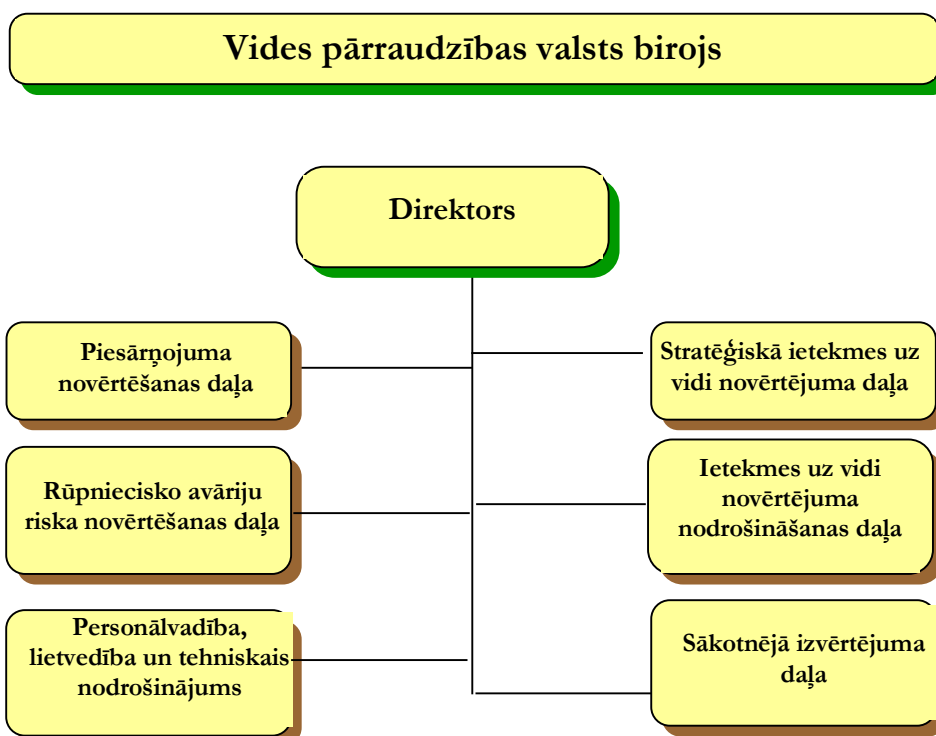
Biroja darbības galvenie virzieni ir pakārtoti budžeta apakšprogrammā noteiktajiem prioritārajiem mērķiem vides aizsardzības politikas īstenošanai. Būtiskākie 2014.gadā veiktie uzdevumi ir:

1. Stratēģisko (plānošanas dokumentu) ietekmes uz vidi novērtējumu pārraudzība.
2. Paredzēto darbību ietekmes uz vidi un ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (turpmāk tekstā - arī NATURA 2000) novērtējumu pārraudzība.
3. Likumā "Par piesārņojumu" Birojam noteikto uzdevumu realizēšana saistībā ar A un B kategorijas atļaujām.
4. Rūpniecisko avāriju risku novērtēšana un pasākumu noteikšana tā samazināšanai.
5. ES ekomarķējuma piešķiršanas programmas koordinācija, pasākumu veikšana sabiedrības izglītošanai par videi draudzīgu patēriņu.

6. Organizāciju reģistrācija vides vadības un audita sistēmā (EMAS), pasākumu veikšana sabiedrības informēšanai un izglītošanai.
7. Iepakojuma likumā Birojam noteikto uzdevumu realizācija saistībā ar iepakojuma apsaimniekošanu un iepakojuma apsaimniekotāju reģistrēšanu.
8. Iesniegumu izskatīšana par VARAM padotības iestāžu amatpersonu izdoto administratīvo aktu un faktisko rīcību apstrīdēšanu vides aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un pārstāvības nodrošināšana administratīvajās tiesās.
9. Sabiedrībai pieejamās informācijas sagatavošana un nodrošināšana par ietekmes uz vidi novērtējumu, A un B kategorijas atļaujām un to nosacījumiem, rūpniecisko avāriju novēršanas programmām un drošības pārskatiem, vides vadības un audita sistēmā reģistrētām organizācijām, komercsabiedrībām, kurām piešķirts ES ekomarkējums, par labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem, kā arī izlietotā iepakojuma apsaimniekotājiem.
10. Sabiedrības informēšanas nodrošināšana visās Biroja pamatdarbības jomās atbilstoši normatīvajos aktos un Orhūsas konvencijā ietvertajām prasībām.

1.3. Vides pārraudzības valsts biroja struktūra

Biroja struktūra veidota atbilstoši normatīvajos aktos Birojam deleģēto politikas jomu un apakšnozaru funkciju izpildes sadalījumam, nodrošinot efektīvu, kompetentu un koordinētu uzdevumu veikšanu atbilstoši pienākumu specifikai pie racionāla personālrесursu un kvalifikācijas sadalījuma.

1. attēls. Vides pārraudzības valsts biroja struktūra 2014.gada decembrī.

1.4. Vides pārraudzības valsts biroja darbības virzieni un mērķi

1.4.1 Ietekmes uz vidi novērtēšana - politikas īstenošanas joma

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma mērķis ir integrēt vides aspektus ar iespējamu būtisku vides ietekmi saistītos plānošanas dokumentos, analītiski izvērtējot to mijiedarbību ar ekonomiskiem un sociāliem apstākļiem, kā arī noskaidrojot un ņemot vērā ieinteresēto pušu viedokli. Stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu veic vienlaicīgi ar plānošanas dokumenta izstrādi (pirms plānošanas dokumenta apstiprināšanas). Stratēģiskā novērtējuma pamatuzdevums ir iegūt informāciju par plānošanas dokumenta un tā realizācijas alternatīvu ietekmi uz vidi, paredzot pasākumus nelabvēlīgas ietekmes novēršanai un samazināšanai, kā arī veicināt sabiedrības līdzdalību plānošanas dokumenta izstrādē.

Biroja galvenais uzdevums ir noteikt plānošanas dokumentu ietekmes uz vidi būtiskumu un lemt par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma piemērošanu vai nepiemērošanu, kā arī sagatavot atzinumus par plānošanas dokumentu stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskatiem. Birojs izvērtē vides pārskatu atbilstību normatīvo aktu prasībām, plānošanas dokumentos izraudzīto risinājumu pamatojumu, sabiedriskās apspriešanas atbilstību Ministru kabineta noteiktajai kārtībai un, vai ir izskatīti sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtie komentāri un priekšlikumi. Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma jomā pārraudzības funkciju Birojs realizē caur atzinuma sniegšanu un gadījumā, ja izraudzītais risinājums nav bijis pietiekami pamatots, atzinumā tiek norādīti iebildumi, savukārt gadījumā, ja vides pārskats neatbilst normatīvo aktu prasībām vai izraudzītais risinājums būtiski ietekmē cilvēku veselību un vidi un nav pietiekami pamatots, kā arī ja nav veiktas atbilstīgas sabiedrības informēšanas un viedokļu izvērtēšanas darbības - vides pārskats tiek nodots pārstrādāšanai. Birojs nosaka arī plānošanas dokumentu realizācijas ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma monitoringa iesniegšanas termiņus atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

Ietekmes uz vidi novērtējuma mērķis ir savlaicīga paredzēto darbību būtiskas ietekmes uz vidi apzināšana, novēršana vai mazināšana, nodrošinot līdzsvarotu un ilgtspējīgu attīstību, kur darbības negatīvās ietekmes ir apzinātas un novērstas jau projektēšanas stadijā, panākot, ka darbību realizācija ir vērsta uz sociālās vides, ekonomiskās vides un dabas vides interešu līdzsvarošanu. Ietekmes uz vidi novērtējumam izšķirami vairāki procedūru veidi, kas piemērojami, ņemot vērā paredzētās darbības negatīvo ietekmi uz vidi aspektus un to būtiskumu, kas citu starpā atkarīgs no darbības apjomiem, darbības realizācijai izvēlētās vietas, pielietojamās tehnoloģijas un risinājumiem u.c. Vides vērtējuma procedūru skalā nodalāms sākotnējais ietekmes uz vidi izvērtējums, ietekmes uz vidi novērtējums un ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējums.

Sākotnējais ietekmes uz vidi izvērtējums ir procedūra, kas galvenokārt tiek piemērota likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 2.pielikumā minētajām darbībām, kā arī darbībām, kurām var būt būtiska ietekme uz vidi vai NATURA 2000 teritorijām, vai citos normatīvajos aktos noteiktajām darbībām. Minētās darbības netiek kvalificētas kā tādas, kurām piemīt izteikti augsts nelabvēlīgu ietekmes aspektu kopums (kas obligāti vērtējams ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras gaitā), tomēr ar nolūku savlaicīgi identificēt iespējamās būtiskās un nelabvēlīgās ietekmes, kas var būt saistītas ar šo darbību realizāciju – tās ir vērtējamās Ministru kabineta 2011.gada 25.janvāra noteikumos Nr.83 „Kārtība, kādā novērtējama paredzētās darbības ietekme uz vidi” noteiktajā kārtībā Valsts vides dienesta (turpmāk tekstā - VVD) reģionālajā vides pārvaldē. Sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtējuma rezultātā Birojā tiek noteikta nepieciešamība paredzētās darbības projektiem veikt ietekmes uz

vidi novērtējuma procedūru vai ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējuma procedūru.

Ietekmes uz vidi novērtējums ir procedūra, kas piemērojama darbībām, kurām piemīt augsts nelabvēlīgas ietekmes uz vidi potenciāls un kuras ir iekļautas likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 1.pielikumā, kā arī darbībām, kurām šāds novērtējums ir nepieciešams saskaņā ar sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtējuma rezultātiem. Ietekmes uz vidi novērtējuma pamatuzdevumi ir apzināt iespējamās nelabvēlīgās ietekmes uz vidi, rast risinājumu to novēršanai, iesaistīt sabiedrību darbības iespējamo ietekmju novērtēšanā, apspriešanā un lēmuma par darbības realizāciju pieņemšanā.

Biroja galvenais uzdevums šajā darbības jomā ir nodrošināt, lai ietekmes uz vidi novērtējums tiktu veikts atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tajā skaitā Ministru kabineta 2011.gada 25.janvāra noteikumiem Nr.83 „Kārtība, kādā novērtējama paredzētās darbības ietekme uz vidi”, kā arī, lai sabiedrība un lēmuma pieņēmēji iegūtu korektu un reprezentatīvu informāciju par prognozējamo negatīvo ietekmi uz vidi, nepieciešamajiem pasākumiem tās novēršanai vai samazināšanai, kā arī par ietekmes uz vidi novērtējuma procesa gaitu un sabiedrības attieksmi pret projekta realizāciju. Izvērtēšanas procesā Birojs vērtē plānoto darbību ziņojumus ietekmes uz vidi aspektā, pārrauga sabiedriskās apspriešanas procesu, nepieciešamības gadījumā informē pašvaldības, valsts iestādes, zinātniskās pētniecības iestādes un nevalstiskās organizācijas, pieaicina nepieciešamos ekspertus, lai nodrošinātu vērtējuma profesionalitāti, kā arī ņem vērā sabiedrības ierosinājumus un atsauksmes. Ietekmes uz vidi novērtējuma rezultātā tiek izstrādāti nosacījumi, ar kādiem paredzētā darbība ir īstenojama vai nav pieļaujama katrā konkrētajā vietā.

Ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējums tiek piemērots tajos gadījumos, kad darbības realizācija paredzēta NATURA 2000 teritorijā vai tās tuvumā un sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtējuma rezultātā secināts, ka paredzētā darbība var atstāt ietekmi uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju tīklā NATURA 2000 ietvertu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, bet darbība neatbilst likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 1.pielikumā noteiktajām darbībām. Šāds novērtējums tiek piemērots, tad, ja konstatēts, ka ietekmes raksturs var būt būtisks un saistīts ar aizsargājamās dabas teritorijas dabas vērtībām. Šāda novērtējuma procedūra veicama atbilstoši Ministru kabineta 2011.gada 19.aprīļa noteikumiem Nr.300 „Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000)” un tās pamatuzdevums ir apzināt iespējamās nelabvēlīgās ietekmes uz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, tās ekoloģiskajām funkcijām un integritāti, novērtēt iespējamo ietekmju būtiskumu un nepieciešamību izstrādāt kompensējošus pasākumus, kā arī iesaistīt sabiedrību darbības iespējamo ietekmju novērtēšanā, apspriešanā un lēmuma par darbības realizāciju pieņemšanā.

Biroja galvenais uzdevums šajā darbības jomā ir nodrošināt, lai ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējums tiktu veikts atbilstoši normatīvo aktu prasībām, netiktu pieļauta nozīmīgu dabas vērtību degradācija, kā arī, lai sabiedrība un lēmuma pieņēmēji iegūtu korektu un reprezentatīvu informāciju par prognozējamo negatīvo ietekmi uz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, nepieciešamajiem pasākumiem tās novēršanai vai samazināšanai, kompensējošajiem pasākumiem, kā arī Ministru kabineta un Eiropas Komisijas informēšana par paredzētajām darbībām, kas var atstāt būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju - NATURA 2000. Lai to izpildītu, Birojs sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtējuma rezultātā lemj par šādas novērtējuma procedūras nepieciešamību, konsultējas ar Dabas aizsardzības pārvaldi, izstrādā nosacījumus novērtējuma veikšanai, sagatavo un sniedz atzinumus par novērtējuma ziņojuma precizēto redakciju, kā arī

normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un kārtībā sagatavo informatīvu ziņojumu Ministru kabinetam un nosūta ziņojumu Eiropas Komisijai.

1.4.2 Piesārņojuma samazināšana - politikas īstenošana integrētai piesārņojuma novēršanai un kontrolei joma

Piesārņojuma integrētās novēršanas un kontroles sistēmas mērķis ir novērst vai samazināt ietekmi uz vidi, kas rodas lielāko rūpniecības uzņēmumu darbības rezultātā. Tās uzdevums ir samazināt un ierobežot gaisa, ūdens un augsnes piesārņojumu, nodrošināt dabas resursu un enerģijas racionālu izmantošanu, samazināt atkritumu daudzumu. Saskaņā ar likumā "Par piesārņojumu" noteikto rūpnieciskā ražošana un saimnieciskā darbība (piesārņojošās darbības) atkarībā no to bīstamības videi tiek dalītas A, B un C kategorijās, kur A kategorijas darbība ir ar potenciāli visnozīmīgāko ietekmi. Lai veiktu darbību, kura atbilst A un B kategorijai, ir jāsaņem atbilstoša A vai B kategorijas atļauja. Birojs piedalās A un B kategorijas atļauju piesārņojošās darbības kontroles procesā atbilstoši likumā "Par piesārņojumu" noteiktajam deleģējumam. Biroja uzdevumi šajā jomā ir:

- izskatīt iesniegumus par reģionālo vides pārvalžu lēmumiem, kuri attiecas uz atļauju izsniegšanu un atļauju nosacījumiem, piesārņoto vai potenciāli piesārņoto vietu izpēti, sanācību un izpēti vai sanācijas izdevumu segšanu vai sadalījumu;
- saskaņojot ar VARAM, informēt citas valstis par iesniegumu atļaujas saņemšanai gadījumos, kad iespējama piesārņojuma pārrobežu pārnese;
- izveidot, uzturēt un atjaunot Biroja interneta tīmekļa vietnē informāciju par labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem (turpmāk tekstā – arī LPTP) attiecīgajā jomā un informēt par tiem VVD reģionālās vides pārvaldes, kā arī konsultēt šajā jautājumā operatorus un citas personas;
- izveidot, uzturēt un atjaunot informāciju par izsniegtajām atļaujām.

Biroja galvenā uzmanība šajā jomā tiek pievērsta informācijas par LPTP apzināšanai un izplatīšanai, kā arī sadarbības sistēmas ar VVD reģionālajām vides pārvaldēm un komercsabiedrībām izveidei un pilnveidošanai, nodrošinot vienotu pieeju iesniegumu iesniegšanai attiecīgu atļauju saņemšanai un atļaujas sagatavošanai un nepieciešamās informācijas pieejamības nodrošināšanai. Birojs nodrošina sabiedrības iespēju apstrīdēt VVD reģionālo vides pārvalžu amatpersonu izdotos lēmumus, kas attiecas uz atļauju izsniegšanu un atļauju nosacījumiem, piesārņoto vai potenciāli piesārņoto vietu izpēti, sanācību un izpēti vai sanācijas izdevumu segšanu vai sadalījumu, un iespēju vērsties tiesās saistībā ar vides jautājumiem.

1.4.3 Rūpniecisko avāriju riska mazināšana - politikas īstenošanas joma

Lai nepieļautu vai samazinātu kaitējumu, ko rūpniecisko avāriju rezultātā ķīmiskās vielas tām piemītošo īpašību dēļ var nodarīt videi, cilvēku veselībai un īpašumam, Latvijā ir ieviests rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas un samazināšanas pasākumu komplekss. Rūpnieciskās darbības objektos, kuros tiek uzglabāts nozīmīgs bīstamo vielu daudzums atbilstoši tam, kādas un cik daudz bīstamas vielas tas izmanto un uzglabā, obligāti izstrādājami un veicami rūpniecisko avāriju riska novēršanas vai samazināšanas pasākumi, kuru atbilstību un pietiekamību novērtē Rūpniecisko avāriju riska izvērtējuma komisija un lēmumu pieņem Birojs.

Katra iesniegtā dokumenta izskatīšanai Birojs veido rūpniecisko avāriju riska izvērtējuma komisiju, kurā tiek iesaistīti visu iesaistīto valsts iestāžu (Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, VARAM, Veselības ministrijas, Valsts darba inspekcijas, Patērētāju

tiesību aizsardzības centra un VVD un to reģionālo vides pārvalžu), kā arī attiecīgo pašvaldību pārstāvji. Komisijas personālo sastāvu apstiprina katra iesniegtā dokumenta izskatīšanai, nepieciešamības gadījumos tiek pieaicināti atbilstoši speciālisti – eksperti. Galvenā uzmanība šobrīd tiek pievērsta tam, lai adekvāti tiktu novērtēts esošais stāvoklis un avāriju risks objektos, kā arī izstrādāti un realizēti konkrētajam stāvoklim atbilstoši rūpniecisko avāriju riska novēršanas vai samazināšanas pasākumi. Birojs sadarbībā ar citām rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas jomā iesaistītajām institūcijām lielu uzmanību pievērš objektu speciālistu informēšanai un izglītošanai riska vadības jautājumos.

1.4.4 Atkritumu apsaimniekošana - politikas īstenošana iepakojuma apsaimniekošanā joma

Latvijas vides aizsardzības politikas mērķis iepakojuma jomā ir nodrošināt iepakojuma ražošanas attīstību, progresīvu iepakojuma tehnoloģiju ieviešanu un racionālas izlietojuma iepakojuma apsaimniekošanas sistēmas izveidi valstī, kā arī nodrošināt brīvprātīgas vienošanās principu ieviešanu izlietojuma iepakojuma apsaimniekošanā, jo tas ļauj samazināt izlietojuma iepakojuma nelabvēlīgo ietekmi uz vidi, sekmēt iepakojuma atkārtotu lietošanu, veicināt iepakojuma materiālietilpības samazināšanu un izlietojuma reģenerāciju.

Saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto Birojs veic komercsabiedrību reģistrēšanu iepakojuma apsaimniekotāja statusā, ja tā ir izveidojusi un īsteno izlietojuma iepakojuma apsaimniekošanas sistēmu, kā arī apkopo informāciju par izlietojuma iepakojuma savākšanas un resursu atgūšanas apjomu un veidiem, ko iesniedz iepakojuma apsaimniekotāji.

Biroja uzdevumi šajā jomā ir:

- noteiktajā kārtībā izsniegt iepakojuma apsaimniekotājiem izziņu par reģistrāciju;
- noteiktajā kārtībā un termiņos pēc iepakojuma apsaimniekotāja reģistrācijas informēt attiecīgās VVD reģionālās vides pārvaldes par iepakojuma apsaimniekotājiem, kuri noslēguši līgumu par izlietojuma iepakojuma apsaimniekošanu ar iepakojuma apsaimniekotāju;
- saņemt un apkopot informāciju par izlietojuma iepakojuma savākšanas un resursu atgūšanas apjomu un veidiem, ko iesniedz iepakojuma apsaimniekotāji.

1.4.5 Apstrīdēto administratīvo aktu vides aizsardzībā joma un sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpumu izskatīšanas nodrošināšanas joma; vides informācijas sagatavošanas, izplatīšanas un sabiedrības izpratnes palielināšanas par vides jautājumiem joma

Apstrīdēto administratīvo aktu vides aizsardzības un sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpumu izskatīšanas nodrošināšanas mērķis ir nodrošināt tiesību normu precīzu un efektīvu piemērošanu publiski tiesiskajās attiecībās, kā arī nodrošināt demokrātiskas valsts pamatprincipu ievērošanu attiecībās starp valsts iestādēm un privātpersonām. Vides aizsardzības sistēmā ir izveidota kārtība, kādā Latvijas iedzīvotājiem ir tiesības vērsties ar iesniegumiem, kuros ietverti lūgumi, sūdzības vai iebildumi par citu vides sistēmas iestāžu izdotiem administratīvajiem aktiem vai faktisko rīcību, kā arī sabiedrības līdzdalības tiesībām un tiesībām uz vides informāciju pārkāpumiem, lai tie tiktu pakļauti neatkarīgai un objektīvai izmeklēšanai.

Vairākos normatīvajos aktos Birojam deleģētas augstākās iestādes funkcijas Administratīvā procesa likuma izpratnē iepriekš minētā mērķa sasniegšanai. Birojā ir tiesības vērsties ikvienai fiziskajai un juridiskajai personai, kā arī personu apvienībām ar iesniegumiem vai sūdzībām un saņemt atbildi pēc būtības. Birojam deleģētās funkcijas

apstrīdēšanas iesniegumu izskatīšanas jomā ir administratīvās lietas izskatīšana no jauna pēc būtības, kā arī lēmuma sagatavošana par apstrīdēto administratīvo aktu vai faktisko rīcību vai sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpumu Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā. Gadījumos, kad par Biroja pieņemtajiem lēmumiem tiek iesniegti pieteikumi administratīvajās tiesās, Birojs sagatavo rakstveida paskaidrojumus un nodrošina pārstāvniecību visās administratīvās tiesu sēdēs.

Vides informācijas sagatavošanas, izplatīšanas un sabiedrības izpratnes palielināšanas par vides jautājumiem mērķis ir vides informācijas sagatavošana un izplatīšana atbilstoši likumam „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, likumam „Par piesārņojumu”, Iepakojuma likumam, Vides aizsardzības likumam un Ministru kabineta 2005.gada 19.jūlija noteikumiem Nr.532 „Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem”, kā arī Orhūsas konvencijai.

1.4.6 Vides pārvaldības instrumenti – politikas īstenošanas ekomarķējuma un vides vadības un audita sistēmas joma (EMAS)

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula EK Nr.66/2010 “Par ES Ekomarķējumu” paredz, ka **Eiropas ekomarķējums** ir viens no brīvprātīgajiem vides politikas instrumentiem organizāciju ilgtspējīgai attīstībai. Eiropas ekomarķējuma sistēma tika izveidota 1992.gadā un šobrīd tā ir visu ES dalībvalstu teritoriju aptveroša programma, kas apliecina preču un pakalpojumu atbilstību noteiktiem vides standartiem. Eiropas ekomarķējuma pamatā ir preventīva organizāciju radītās tiešās un netiešās ietekmes mazināšana, veicinot videi draudzīgu patēriņu. Sistēmas mērķis ir sekmēt un stimulēt tādu preču ražošanu un pakalpojumu sniegšanu, kuru ietekme uz vidi visos to dzīves cikla posmos ir samazināta līdz minimumam, kā arī stimulēt plašākā sabiedrībā vides apziņu un videi draudzīgas rīcības modeli caur atbildīgu iepirkumu.

Eiropas ekomarķējumu var piešķirt gan precēm, gan pakalpojumiem, ja pretendents atbilst Regulas un attiecīgās preču/pakalpojumu grupas kritērijiem. Biroja galvenie uzdevumi šajā jomā ir Ekomarķējuma sistēmas koordinēšana un pārraudzība valstī, nodrošinot marķējuma piešķiršanu, ražotāju uzraudzību, kā arī sabiedrības informēšanas pasākumu kompleksa realizāciju.

Vides vadības un audita sistēma, jeb EMAS ir brīvprātīgs instruments ES dalībvalstu uzņēmumiem, kuri, ieviešot videi draudzīgas darbības modeli, ilgtermiņā pievērš uzmanību tādiem aspektiem kā uzņēmuma radītās piesārņojuma slodzes mazināšana, racionāla dabas resursu izmantošana un vides izglītība. Publisko vai privāto tiesību subjekts, kas ieviesis vides vadības sistēmu, apņemas izpildīt vides normatīvo aktu prasības, pastāvīgi uzlabot savu veikumu vides jomā, un sniegt sabiedrībai informāciju par radīto ietekmi uz vidi. Rūpējoties par ietekmes uz vidi samazināšanu, uzņēmums gūst gan materiālu labumu no finanšu līdzekļu ekonomijas, lietderīgāk izmantojot ūdeni un enerģiju, samazinot atkritumu daudzumu, kā arī gūst pozitīvāku tēlu sabiedrībā. Turklāt EMAS veicina uzņēmuma darbinieku līdzdalību, tādējādi aktīvi veidojot darbinieku vides apziņu.

Biroja galvenie uzdevumi šajā jomā ir EMAS sistēmas koordinēšana un pārraudzība valstī atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas EK Nr.1221/2009 “Par organizāciju brīvprātīgu dalību Kopienas vides vadības un audita sistēmā (EMAS), kā arī par Regulas (EK) Nr.761/2001 un Komisijas Lēmumu 2001/681/EK un 2006/193/EK atcelšanu” prasībām, nodrošinot reģistrāciju, reģistrēto organizāciju uzraudzību, kā arī sabiedrības informēšanas pasākumu kompleksa realizāciju.

2. FINANŠU RESURSI UN IESTĀDES DARBĪBAS REZULTĀTI

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Birojs savas funkcijas veic VARAM budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammas “Vides pārraudzības valsts birojs” ietvarā un savu darbību nodrošina no valsts budžeta līdzekļiem. Minēto apakšprogrammu īsteno viena valsts pārvaldes institūcija – Birojs. Valsts piešķirtais finansējums Biroja funkciju un pienākumu izpildei 2014.gadā, kā arī tā izlietojums Biroja darbības nodrošināšanai atspoguļots šī pārskata 1.tabulā.

1.tabula

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums (euro)

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	295 974	347 743	336 571
1.1.	dotācijas	288 055	327 111	327 028
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	7 920	20 632	9 543
2.	Izdevumi (kopā)	310 651	347 743	328 742
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	305 244	339 766	320 791
2.1.1.	kārtējie izdevumi	305 244	339 766	320 791
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	5 407	7977	7951

2.2. Pārskata gada darbības rezultāti atbilstoši funkciju sadalījumam un to izpilde

2014.gadā Birojs sekmīgi un ar ļoti lielu pašatdevi ir turpinājis savu darbu pie tam deleģēto mērķu sasniegšanas, lai gan jāsaka, ka tas nav nācies viegli. Pēdējo gadu laikā pārmaiņas valsts pārvaldē un arī Birojā ir bijušas ievērojamas, būtiski sarucis amata vietu skaits, lai gan kopējais darba apjoms ir kļuvis lielāks, jo īpaši ietekmes uz vidi novērtējuma jomā. Tāpat vairākās nozīmīgās Biroja darbības jomās, tostarp apstrīdēto administratīvo aktu jomā ir pieaugusi darba sarežģītības pakāpe un darbinieku slodze ir pārmērīga. Birojs kā publiskās pārvaldes iestāde savā darbā vienmēr kā prioritāti ir uzstādījis kvalitatīvu, korektu, efektīvu un iespējami savlaicīgu pienākumu izpildi. Arī 2014.gadā Birojs pret darbu ir

attiecies ar augstāko atbildību un tas ir uzskatāmi redzams arī zemāk norādītajā sasniegumu atspoguļojumā.

2.2.1 Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums

Pārskata periodā Birojs turpināja darbu pie stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma pārraudzības, kā arī strādāja pie stratēģiskā novērtējuma kvalitātes un efektivitātes uzlabošanas. 2014.gadā kopumā izvērtēti 63 plānošanas dokumentu izstrādātāju iesniegumi (16 gadījumos pieprasīta papildus informācija), sagatavoti un pieņemti lēmumi par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu vai nepiemērošanu:

- 10 gadījumos pieņemts lēmums piemērot stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru;
- 53 gadījumos pieņemts lēmums nepiemērot stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru.

Šajā gadā Birojā iesniegti iesniegumi lēmuma pieņemšanai par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma piemērošanu vai nepiemērošanu novadu teritorijas plānojumam, attīstības programmām un ilgtermiņa attīstības stratēģijām, novadu atsevišķu teritoriālo vienību teritorijas plānojumu grozījumiem, kā arī Latvijas republikas mēroga pilsētu attīstības plānošanas dokumentiem, tajā skaitā lokālplānojumam.

Pārskata periodā sagatavoti atzinumi par 19 vides pārskatiem, no kuriem 8 ir par novadu attīstības plānošanas dokumentiem. Pārskata periodā Birojs sagatavojis atzinumus arī par Zemgales reģionālā atkritumu apsaimniekošanas plāna 2014.-2020.gadam, VAS "Starptautiskā lidostas "Rīga"" attīstības plāna 2012.-2036.gadam, Latvijas – Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas 2014.-2020.gadam, Igaunijas – Latvijas pārrobežu sadarbības programmas 2014.-2020.gadam, Darbības programmas "Baltijas jūras reģiona programma 2014.-2020.gadam", Starpreģionu sadarbības programmas 2014.-2020.gadam (INTERREG EUROPE), centrālās Baltijas jūras reģiona pārrobežu sadarbības programmas 2014.-2020.gadam un Eiropas Savienības Kohēzijas politikas fondu 2014.-2020.gadam darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība", kā arī Rēzeknes pilsētas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam, Liepājas pilsētas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam un Liepājas pilsētas attīstības programmas 2015.-2020.gadam, Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam un Rīgas attīstības programmas 2014.-2020.gadam vides pārskatiem. Informācija par Biroja lēmumiem un atzinumiem ir ievietota Biroja interneta tīmekļa vietnē, sadaļā Stratēģiskais IVN (<http://www.vpvb.gov.lv/lv/strategiskais-ivn>).

Pārskata periodā Birojs turpināja darbu arī pie stratēģiskā novērtējuma kvalitātes un efektivitātes uzlabošanas, kas ietver darbu gan ar plānošanas dokumentu, gan vides pārskatu izstrādātājiem, kā arī institūcijām, sabiedrību un nevalstiskajām organizācijām. Birojs individuāli konsultēja pašvaldības, konsultāciju firmas par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma metodēm un vides pārskata sagatavošanu, kā arī informēja iedzīvotājus par stratēģiskā novērtējuma būtību un viņu iespējām piedalīties vides jautājumu risināšanā gan reģionālā līmenī, gan valstī kopumā. Daļas darbinieki izmantojuši iespējas savas kvalifikācijas celšanai, apmeklējot dažāda rakstura ar plānošanu un darba specifiku saistītus seminārus un apmācības.

Pārskata periodā kopumā atzīmējama vides pārskatu kvalitātes uzlabošanās, tomēr vēl aizvien nepietiekoši tiek izmantota analītiska pieeja, sasaistot esošās situācijas vērtējumu ar plānošanas dokumentā no jauna plānotajām darbībām. Birojs atzīmē vides un veselības institūciju ieguldījumu stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procesa virzībā, piedaloties konsultāciju procesā un atzinumu sagatavošanā. Būtiska loma vides aspektu ievērtēšanā

plānošanas dokumentos ir nevalstiskām organizācijām un aktīvai sabiedrības līdzdalībai. Šajā pārskata periodā īpaši atzīmējama aktīva nevalstisko organizāciju līdzdalība Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādņu 2014.-2020.gadam izstrādē. Speciālistu, sabiedrības un nevalstisko organizāciju pārstāvju izteiktie konstruktīvie priekšlikumi var palīdzēt plānošanas dokumentu izstrādātājiem atrast videi draudzīgākus un līdz ar to arī ilgtspējīgākus attīstības risinājumus, tāpēc Birojs aicina izteikt savus priekšlikumus savlaicīgi, ievērojot sabiedriskās apspriešanas izsludinātos termiņus, lai plānošanas dokumenta izstrādātājs tos varētu apkopot, veikt nepieciešamās izmaiņas vai sniegt savus skaidrojumus.

2014.gadā vairākos novados veikts integrēts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, sagatavojot apvienotu vides pārskatu ilgtspējīgas attīstības stratēģijai, attīstības programmai un dažkārt arī teritorijas plānojumam. Šādu pieeju Birojs uzskata par lietderīgu un attaisnojamu, tomēr turpmāk lielāka vērība jāpievērš un detalizēti jāvērtē konkrētās ar būtiskām vides ietekmēm saistītās darbības, kas plānotas attīstības programmu rīcību un investīciju plānos, kā arī izmaiņas teritorijas plānojumu teritorijas plānotajā (atļautajā) izmantošanā vai ilgtspējīgas attīstības stratēģijas grafiskajā teritorijas attēlojumā. Būtiski atzīmēt, ka Birojs sagaida lielāku atdevi un izpratni no plānošanas dokumentu izstrādātājiem, sagatavojot iesniegumus par plānošanas dokumentu izstrādes uzsākšanu, akcentējot nepieciešamību vairāk vērst uzmanību uz konkrētām paredzētajām darbībām, īpaši saistībā ar likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 1. un 2. pielikumu un darbībām Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas (Natura 2000) teritorijās. Tas nepieciešams, lai nodrošinātu pēc iespējas pamatotāku lēmuma pieņemšanu par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu, izvairoties no gadījumiem, kad lēmums pieņemts, ievērojot piesardzības principu, kas diemžēl nereti saistīts ar apstākli, ka plānošanas dokumenta izstrādātājs nevar pietiekoši izprast situācijas būtību un sniegt nepieciešamo informāciju. Daļas darbinieki īpaši nozīmi piešķir attiecīgā jautājuma skaidrošanā individuālās konsultācijās.

Pārskata periodā Birojs apkopoja iesniegtos monitoringa ziņojumus un nosūtīja Latvijas VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”. Šajā gadījumā atzīmējama iesniegto monitoringa ziņojumu atšķirīgā kvalitāte un izpildījums – atsevišķi plānošanas dokumentu izstrādātāji veikuši detalizētu izvērtējumu, piesaistot arī ekspertus, citā gadījumā tika sagatavota īsa informatīva atsauce, kas noteiktos gadījumos ir attaisnojami, jo atsevišķu bijušo pagastu teritorijās nav veiktas saimnieciska rakstura darbības vai notikusi kāda cita veida attīstība. Plānošanas dokumentu izstrādātājiem, sagatavojot monitoringa ziņojumu, lielāku uzmanību vajadzētu veltīt tieši plānošanas dokumentā paredzēto darbību īstenošanas izvērtējumam, vienlaikus vērst uzmanību uz būtiskākajām esošajām vides problēmām, kuras jārisina turpmākajā plānošanas posmā vai arī to risinājums jāatstāj uz nākamajiem plānošanas periodiem. Biroja interneta tīmekļa vietnē ievietots arī Biroja darbinieku sagatavots metodiskais materiāls monitoringa veikšanai un monitoringa ziņojuma sagatavošanai. Metodiskajam materiālam ir izpratni veicinošs raksturs, un tas vairāk orientēts uz novadu plānošanas dokumentiem.

2.2.2 Ietekmes uz vidi un Natura 2000 teritoriju novērtējums

2014.gads nav bijis īpaši ražīgs gads pabeigto ietekmes uz vidi novērtējumu jomā, lai gan ir analizēti un izvērtēti liels skaits nozīmīgu tautsaimniecības attīstības projektu, meklēti labākie risinājumi un alternatīvas ietekmes uz vidi novēršanai gan satiksmes infrastruktūras attīstības iecerēm, gan projektiem, kas saistīti ar valstiska mēroga elektroapgādes sistēmas uzlabošanu.

2014.gadā pabeigtas 7 ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras: dolomīta ieguvei izrakteņu atradnē „Saulrīti” Apses novadā, smilts-grants un smilts ieguvei Madonas novada

Sarkaņu pagastā, smilts-grants ieguvei Talsu novada Laucienes pagastā derīgo izrakteņu atradnē „Kurzeme”, vēja elektrostaciju parka būvniecībai Rucavas novada Dunikas pagastā, sadzīves un komercatkritumu šķirošanai Salaspils novada Aconē, īpašumā „Lauciena”, Tukuma lidostas darbības paplašināšanai un Latvijas dzelzceļa tīkla elektrifikācijai, kā rezultātā izdoti septiņi atzinumi par ietekme uz vidi novērtējuma ziņojumiem. Informācija par izvērtējuma gaitu ir atspoguļota arī Biroja interneta tīmekļa vietnē (<http://www.vpvb.gov.lv/lv/ivn/ivn-procedura>).

2014. gadā Birojs ir izstrādājis un izdevis 15 ietekmes uz vidi novērtējuma programmas, ietekmes uz vidi novērtējuma gaitā 2 gadījumos paredzētās darbības ierosinātājam norādīts, ka ziņojumā veicami labojumi un ietverama papildus informācija, savukārt 10 ziņojumi ir atgriezti darbības ierosinātājiem pārstrādāšanai, pamatojoties uz likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 20.panta (4) daļu. Pārskata periodā 3 darbībām ir izsniegti nosacījumi ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējumam, sagatavots un izsniegts viens starpatzinums (ierosinātājam norādīts, ka ziņojumā veicami labojumi un ietverama papildus informācija).

Salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem būtiski audzis dažādās darba stadijās esošo ietekmes uz vidi novērtējumu skaits. Pārskata periodā Birojs uzraudzīja un koordinēja vairāk nekā 40 ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras, tajā skaitā ietekmes uz vidi novērtējums uzsākts 5 jaunām likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 1. pielikuma darbībām.

2014.gadā kopumā izskatīti un izanalizēti 538 ietekmes uz vidi sākotnējie izvērtējumi un pieņemti lēmumi par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu vai nepiemērošanu. Kopumā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra no minētajiem gadījumiem piemērota 24 paredzētajām darbībām un ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) novērtējums piemērots četrām darbībām.

Tāpat pārskata periodā Biroja darbība ietekmes uz vidi novērtējuma jomā aktīvi un efektīvi tikusi virzīta arī ES atbalsta fondu konkursos piesakāmo projektu izvērtēšana, nodrošinot pieteikumiem nepieciešamās dokumentācijas sagatavošanu, kas efektīvi demonstrē lēmuma pieņēmējiem, ka katras darbības ietekmes ir apzinātas un vides aizsardzības prasības integrētas projektu risinājumos. Pārskata periodā Birojs ir izdevis ~ 35 atzinumus par ES atbalsta fondos pieteiktajiem projektiem to iespējamās ietekmes uz vidi aspektā, kas ir obligāts priekšnoteikums atbilstošās kategorijas projektiem.

Pārskata periodā notikusi informācijas apmaiņa par vairākām plānotajām darbībām, kurām iespējama pārrobežu ietekme. Birojs ir informējis Igaunijas Republikas Vides ministriju par AS “Latvijas elektriskie tīkli” Igaunijas – Latvijas trešā elektropārvades tīkla starpsavienojumu; izteicis vēlmi piedalīties ietekmes uz vidi novērtējuma procedūrā Nord Stream gāzesvadu paplašināšanā, izbūvējot vēl 2 gāzesvadus no Krievijas līdz Vācijai Baltijas jūras gultnē; notikusi informācijas apmaiņa par iespējamo kaļķakmens ieguves Lietuvā Vegeriai, dolomīta ieguvei Igaunijā Apes pierobežā un Somijas AES ietekmes uz vidi novērtējumiem.

2.2.3 Piesārņojuma integrētā novērtēšana un kontrole

Pārskata gadā Birojs ir turpinājis darbu pie uzdevumu pildīšanas saistībā ar likuma “Par piesārņojumu” nosacījumiem. Birojs būtiski ir uzlabojis informāciju par LPTP un izsniegtajām A un B kategorijas atļaujām Biroja interneta tīmekļa vietnē. Birojs ir nodrošinājis LPTP pieejamību Latvijā. 2014.gadā Biroja darbinieki nav piedalījušies ES rīkotajos informācijas apmaiņas forumos par LPTP finansiālu un cilvēkresursu trūkumu dēļ.

2014.gada laikā Birojs ir sagatavojis publicēšanai un ievietojis Biroja interneta tīmekļa vietnē piesārņojuma sadaļā (<http://www.vpvb.gov.lv/lv/piesarnojums>) 16 A kategorijas atļaujas, 43 A kategorijas atļauju nosacījumu grozījumus, 459 B kategorijas atļaujas un 547 B kategorijas atļauju nosacījumu grozījumus.

2.2.4 Rūpniecisko avāriju riska novērtēšana

Pārskata periodā Birojā turpinājās rūpniecisko avāriju riska novērtēšana saskaņā ar normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. 2014.gadā tika izveidotas Riska izvērtējuma komisijas 22 uzņēmuma iesniegtās dokumentācijas izvērtēšanai, kā arī savu darbu turpināja 4 no 2013.gadā izveidotajām Riska izvērtējuma komisijām.

Lai uzlabotu rūpniecisko avāriju riska izvērtēšanas procedūru, intensīvi turpinājās iepriekšējā gadā uzsāktais darbs pie atbilstošu ekspertu apzināšanas un dokumentu kvalitātes pilnveidošanas. Pārskata gadā Birojā saņemtas un izskatītas kopsummā 23 rūpniecisko avāriju novēršanas programmas un drošības pārskati, tajā skaitā arī papildinājumi un grozījumi esošajās programmās un pārskatos. Turklāt par 4 drošības pārskatiem pieprasīta papildinformācija.

Apkopojot Riska izvērtējuma komisijas locekļu slēdzienus, 2014.gadā Biroja darbinieki izvērtēja uzņēmumu 13 drošības pārskatu un vienu drošības pārskata papildinājumu, kā arī 9 rūpniecisko avāriju novēršanas programmu atbilstību Ministru kabineta 2005.gada 19.jūlija noteikumu Nr.532 "Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem" prasībām. Tā rezultātā tika izstrādāti ieteikumi un priekšlikumi, uz kuru pamata Biroja speciālisti sagatavoja 9 atzinumus par drošības pārskatiem un vienu atzinumu par drošības pārskata papildinājumu, kā arī 8 atzinumus par rūpniecisko avāriju novēršanas programmām, ietverot tajos norādījumus par papildus pasākumiem, kas uzņēmumu atbildīgajām personām jāveic, lai samazinātu rūpniecisko avāriju draudus un palielinātu vides un cilvēku drošību. Pašlaik lielākā daļa rūpniecisko avāriju riska novēršanas dokumentāciju novērtējumu tiek regulāri aktualizēti un tādējādi tiek izpildītas attiecīgās ES Direktīvas prasības.

Saskaņā ar objektu atbildīgo personu un VVD reģionālo vides pārvalžu sniegto informāciju izveidots un regulāri tiek aktualizēts to objektu saraksts, kuriem 2005.gada 19.jūlija Ministru kabineta noteikumu Nr.532 "Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem" noteiktajā kārtībā un termiņos Birojā iesniedzamas rūpniecisko avāriju novēršanas programmas vai drošības pārskati. Šis saraksts ievietots Biroja interneta tīmekļa vietnē (<http://www.vpvb.gov.lv/lv/avariju-risks>).

Papildus pārskata periodā aktīvi tika veikts darbs saistībā ar jauno Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu par lielu ar bīstamām vielām saistītu avāriju risku pārvaldību (SEVESO III), kura izstrādāta saistībā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Regulu (EK) Nr. 1272/2008 par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu, ar ko groza un atceļ Direktīvas 67/548/EEK un 1999/45/EK un groza Regulu (EK) Nr.1907/2006. Paredzēts, ka jaunās Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 4. jūlija Direktīvas 2012/18/ES par lielu ar bīstamām vielām saistītu avāriju risku pārvaldību, ar kuru groza un vēlāk atceļ Padomes Direktīvu 96/82/EK (SEVESO III) prasības ar 2015.gada 1.jūniju aizstās esošās Padomes 1996.gada 9.decembra Direktīvas 96/82/EK par tādu smagu nelaimes gadījumu briesmu pārzināšanu, kuros iesaistītas bīstamas vielas (SEVESO II) prasības, kas nozīmē, ka līdz tam laikam (2015.gada 1.jūnijam) arī Ministru kabineta 2005.gada 19.jūlija noteikumi Nr.532 „Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem” tiks pārstrādāti vai aizstāti ar citu normatīvo aktu.

2.2.5 Iepakojuma apsaimniekotāju reģistrācija

Pārskata periodā regulāri turpināta informācijas sniegšana par reģistrētajām komercsabiedrībām iepakojuma apsaimniekotāja statusā, kā arī to līgumpartneriem. Birojs nodrošina regulāru informācijas apkopošanu un pilnveidošanu par reģistrētajiem iepakojuma apsaimniekotājiem, kā arī informācijas sniegšanu VVD reģionālajām vides pārvaldēm normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

2014.gadā regulāri pārskatīti un papildināti to uzņēmumu saraksti, kas iekļāvušies iepakojuma apsaimniekošanas sistēmā, noslēdzot līgumus par iepakojuma apsaimniekošanu ar Birojā reģistrētiem iepakojuma apsaimniekotājiem. Šī informācija regulāri tiek apkopota un sniegta VVD reģionālajām vides pārvaldēm. Kopumā pārskata periodā VVD reģionālajām vides pārvaldēm sagatavota informācija par 400 iepakotājiem.

2.2.6 Iesniegumu izskatīšana

Pārskata periodā nemainīgi saglabājusies arī augstā darba intensitāte saistībā ar Biroja kā augstākās iestādes funkciju pildīšanu, veicot VARAM padotībā esošo iestāžu amatpersonu izdoto administratīvo aktu izskatīšanu. Šī kompetences joma Birojā ir kļuvusi jau par tradicionālu un patstāvīgu darbības virzienu, kas prasa gan rūpīgu un sistemātisku, skrupulozu darba ieguldījumu, gan daudz atbildības, augstu profesionalitāti un mērķtiecību. Šajā pārraudzības formā darbā, atskatoties uz gūto pieredzi, iespējams teikt, ka pēdējo gadu laikā noiets ļoti grūts un ievērojams cieniņš ceļš, kuru kopā ar Biroju ir mērojuši gan VVD reģionālās vides pārvaldes, gan Dabas aizsardzības pārvalde un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju administrācijas un citas VARAM sistēmas iestādes. Šajos gados veidojusies un nostiprinājusies dziļāka izpratne par publiskās pārvaldes tiesiskuma nodrošināšanas pamatprincipiem, kopīgi esam mācījušies un pilnveidojuši savu pamatdarbu orientācijā uz objektīvu, argumentētu un korektu izpildījumu, kā arī guvuši neatsveramas mācībstundas dziļākai tiesību aktu, to piemērošanas kārtības un interpretēšanas pamatmetožu apguvei. Statistiski salīdzinot pa gadiem, pārsūdzēto administratīvo aktu vai faktiskās rīcības skaits 2014.gadā nav būtiski mainījies - saņemti 42 iesniegumi par amatpersonu izdotajiem administratīvajiem aktiem (2013.gadā - 48). Pārskata periodā izdoti lēmumi 47 administratīvajā lietā (2013.gadā - 44), jo vairāki apstrīdēšanas iesniegumi tika saņemti iepriekšējā gada nogalē, turklāt vairākas sarežģītas un apjomīgas apstrīdēšanas lietas, kuru vērtēšanas tika uzsākta 2013.gadā, prasīja ilgāku un rūpīgāku izvērtēšanas darbu). Vērtējot lietas pēc satura, argumentācijas un motīviem, redzams, ka salīdzinājumā ar 2004.gadu, kad Birojs uzsāka šādas funkcijas izpildi, - gandrīz visās VARAM padotībā esošajās iestādēs ir augusi profesionalitāte, uzkrāta pieredze un nostiprināta izpratne par vides aizsardzības tiesību aktu un Administratīvā procesa likuma materiālo un procesuālo normu piemērošanu.

2014.gads bijis nozīmīgs arī pieredzes gūšanai, nodrošinot Biroja pārstāvību administratīvajās tiesās, jo vairākās pārsūdzētajās administratīvajās lietās tiesvedības virzība ir sasniegusi jau kasācijas instanci. Nodrošināta pārstāvība un Biroja pozīcijas aizstāvība Augstākās tiesas Senātā par ietekmes uz vidi sākotnējo izvērtējumu samērīgas judikatūras veidošanai par vides aizsardzības sistēmai svarīgiem jautājumiem.

Varētu teikt, ka, atskatoties uz sasniegumiem un rezultatīvajiem rādītājiem, esam iepriecināti un lepni par kopīgi paveikto darbu un visas sistēmas iestāžu darba kvalitātes izaugsmi. Ar vairākiem Augstākās tiesas Senāta spriedumiem nostiprināta judikatūra un radīti precedenti, kas apliecina vides aizsardzības sistēmas ietvaros pieņemto lēmumu tiesiskumu un pamatotību.

Kopumā pārskata periodā Birojā izskatītas 47 sūdzības, pārsvarā par dažādiem VVD reģionālo vides pārvalžu izsniegtiem administratīvajiem aktiem, tajā skaitā 14 sūdzības par A un B kategorijas atļaujām un to nosacījumiem u.c., 19 sūdzības par tehniskajiem noteikumiem vai atteikumu tos izsniegt, viena sūdzības par kompensācijām par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem un 13 cita rakstura sūdzības par vides atļaujām un administratīvajiem aktiem, ko izdevušas vides institūcijas. Vairāku sūdzību objektīvai izskatīšanai un argumentēta lēmuma pieņemšanai ir bijis nepieciešams pieprasīt papildu informāciju un iepazīties ar situāciju uz vietas, kā arī risināt konfliktsituācijas, pārrunās iesaistot visas ieinteresētās puses.

2014.gadā Birojs ir turpinājis pārstāvēt vides institūciju intereses arī administratīvajās tiesās. Pārskata periodā kopumā Birojs ir sagatavojis un iesniedzis 37 dokumentus administratīvajai tiesai, tajā skaitā rakstveida paskaidrojumus, viedokļu paušanu un vienu apelācijas sūdzību.

Visās administratīvo tiesu instancēs Birojs kopumā pārstāvēts 26 administratīvo tiesu sēdēs, tajā skaitā klātienē 14 Administratīvās rajona tiesu sēdēs (Jelgavā, Liepājā, Rīgā) un 5 Administratīvās apgabaltiesas tiesas sēdēs, rakstveida procesā - vienā AT Senāta Administratīvo lietu departamenta sēdē un 6 Administratīvās apgabaltiesas tiesas sēdēs.

Kopumā būtiski lielākajā daļā gadījumu tiesa ir atzinusi Biroja lēmumus par pamatotiem. Pārskata perioda beigās ir 25 aktīvās tiesu lietas.

2.2.7 Vides informācijas izplatīšana

Pārskata periodā Birojs veica virkni pasākumu Biroja interneta tīmekļa vietnes uzlabošanai, lai vēl pilnīgāk un vienkāršāk sniegtu informāciju sabiedrībai. Pārskata periodā tika turpināta informācijas sagatavošana un izplatīšana gan aktīvā veidā, sniedzot ieinteresētajām personām informāciju rakstveidā vai mutiski, kā arī ar plašsaziņas līdzekļu starpniecību, gan arī pasīvā veidā – informāciju ievietojot Biroja interneta tīmekļa vietnē (<http://www.vpvb.gov.lv/lv>).

Biroja interneta tīmekļa vietnē informācija tiek regulāri atjaunota un tās atjaunošana notiek, ņemot vērā gan informācijas specifiku, gan arī normatīvo aktu prasības tās atjaunošanai. Biroja interneta tīmekļa vietnē sabiedrība var iepazīties ar aktuālu informāciju par Biroja pamatfunkciju nodrošināšanu un iegūt sev nepieciešamo informāciju par Biroja darbības jomām.

2.2.8 Eiropas Savienības Ekomarķējuma programmas koordinācija

2014.gadā Birojs ir izvērtējis AS „SPODRĪBA” ekomarķējuma pieteikumus par jaunās produktu līnijas ECO SEAL FOR NATURE līdzekļiem (krēmziepes, šķidrās ziepes un WC) un piešķīris ES Ekomarķējumu minētajiem produktiem. 2014.gadā saņemti arī jauni pieteikumi ES Ekomarķējuma piešķiršanai, kuru izvērtēšana ir uzsākta. Biroja vērtējumā ES Ekomarķējuma sistēma ir labs instruments produktu ražotāju komunikācijai ar patērētāju, ko pamazām apzinās arī paši ražotāji, tādēļ sistēmas popularitāte lēni, bet stabili pieaug.

2014.gadā Birojs sekmīgi turpinājis iepriekšējos gados uzsākto darbu pie ES ekomarķējuma piešķiršanas programmas koordinācijas Latvijā un labi ir ticis galā ar saviem pienākumiem, darbojoties kā Ekomarķējuma kompetentā iestāde. Biroja funkcijas šajā jomā saistāmas gan ar pretendentu atbilstības ekomarķējuma kritērijiem novērtējumu, gan ekomarķējuma licenču piešķiršanu, gan ekomarķējuma lietošanas uzraudzību. Kompetenču lokā ietilpst arī pasākumu realizācija ekomarķējuma popularizēšanai, ražotāju informēšanai un sabiedrības izglītošanai par videi draudzīgu preču un pakalpojumu patēriņu. Biroja

atbildīgais darbinieks kā lektors piedalās konferencēs un semināros, runājot gan par brīvprātīgajām vides aizsardzības iniciatīvām, gan par videi draudzīgas patērētāju apziņas celšanu, gan konsultējot un apmācot publiskās pārvaldes iestādes zaļā iepirkuma kritēriju formulēšanā un izvēlē, kur Eiropas ekomarķējumam ir būtiska loma.

2.2.9 Vides vadības un audita sistēmas (EMAS) ieviešana

Grozījumi Vides aizsardzības likumā no vienas puses veicina sistēmu un šī brīvprātīgā vides aizsardzības instrumenta pārvaldību elastīgāku un samazina administratīvo slogu, bet no otras puses savā ikdienas darbā Birojs tam neredz lielu atdevi. Diemžēl pēdējos gados no sistēmas pakāpeniski ir izstājušies agrāk reģistrētie dalībnieki un 2014.gadā no reģistra tika svītrotā pēdējā reģistrācija. Jāatzīst, ka līdzīgas tendences ir novērojamas arī citu Eiropas Savienības dalībvalstu reģistros, kas lielā mērā varētu būt saistīts arī ar salīdzināmās starptautiskās sistēmas - ISO 14001 standarta popularitātes kāpumu.

Tomēr, EMAS zemo popularitāti Latvijā Birojs saista arī ar kopējas valstiskās stratēģijas vides apziņas veidošanā trūkumu. Lai veidotu brīvprātīgās vides sistēmas par pievilcīgiem tirgus un konkurētspējas instrumentiem, ir nepieciešama stratēģija un rīcības politika, gan ekonomiskiem, gan administratīviem mēriem, sistēmu popularizēšanai un ieguvumu skaidrošanai ir nepieciešamas mārketinga un sabiedrisko attiecību kampaņas, atbalsta instrumentu ieviešanā nepieciešama starpministriju un starpnozaru apņemšanās. Patreizējā situācijā valsts funkciju izpildei EMAS jomā netiek paredzēta pat šim mērķim veidota struktūrvienība, atbildīgais Biroja darbinieks funkcijas brīvprātīgo vides iniciatīvu jomā pilda paralēli ikdienas darbam ietekmes uz vidi novērtējuma un citās jomās, līdz ar to trūkst gan cilvēku, gan laika un finanšu resursu, ko veltīt jomai, kas ilgtermiņā būtu vērsta uz vides apziņas veidošanu un vides aizsardzību.

Savu iespēju robežās Biroja atbildīgais darbinieks arī 2014.gadā ir piedalījies kā lektors konferencēs un semināros, runājot gan par brīvprātīgajām vides aizsardzības iniciatīvām, gan par videi draudzīgas patērētāju apziņas celšanu, gan konsultējot un apmācot publiskās pārvaldes iestādes zaļā iepirkuma kritēriju formulēšanā un izvēlē. Sniegtas konsultācijas Latvijas uzņēmējiem vai pašvaldību pārstāvjiem par EMAS prasību pielāgošanu publiskā iepirkuma kritēriju jomā, par vides pārvaldības pasākumu ieviešanu uzņēmumā un nepieciešamās dokumentācijas paraugiem konkursa nolikumos. Tomēr tas nav bijis pietiekami, lai sekmīgi pildītu Eiropas pamatnostādnes vides rīcības jomā, - panākot videi draudzīgas ražošanas un patēriņa modeli. Lai Latvijas uzņēmējdarbības vidi varētu saukt par ilgtspējīgu un vides pārvaldības sistēmas jomā tuvinātos Vācijas, Austrijas un Skandināvijas valstu līmenim, - ar vidi saistītos tirgus instrumentos un to vadībā ir jāinvestē valsts budžeta līdzekļi.

2.3. Budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammas “Vides pārraudzības valsts birojs” rezultātīvo rādītāju analīze

Latvijas Republikas VARAM budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammas “Vides pārraudzības valsts birojs” (kods 23.02.00) īstenošanai 2014.gadā bija noteikti šādi rezultātīvie rādītāji:

- ietekmes uz vidi novērtējumu skaits (atzinumi par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumiem) gadā: plānots - 13, faktiski – 7 atzinumi (54%);
- ietekmes uz vidi sākotnējo izvērtējumu skaits gadā: plānots - 400, faktiski – 538 (135 %);
- izvērtēto rūpniecisko avāriju riska samazināšanas programmu un rūpniecisko avāriju riska drošības pārskatu skaits gadā: plānots – 20, faktiski – 23 (115%);

- veikto stratēģiskā (plānošanas dokumentiem) ietekmes uz vidi novērtējumu skaits gadā: plānots – 25, faktiski – 19 (76%);
- izvērtēto VARAM padoto institūciju amatpersonu izdoto administratīvo aktu izvērtēšanas skaits gadā: plānots – 33, faktiski – 47 (142%).

Kopumā var uzskatīt, ka rezultatīvie rādītāji ir izpildīti pat ļoti sekmīgi. Darbu izpilde ietekmes uz vidi novērtējumu ziņojumu izvērtēšanas un atzinumu par tiem sniegšanas jomā salīdzinājumā ar budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammā “Vides pārraudzības valsts birojs” noteikto ir veikta par 54%. Pārskata periodā 10 ziņojumi ir atgriezti darbības ierosinātajiem pārstrādāšanai. Lēmumu skaits par ietekmes sākotnējo izvērtējumu, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir palielinājies par 25%. Darbs rūpniecisko avāriju riska samazināšanas programmu un rūpniecisko avāriju riska drošības pārskatu jomā izpildīts par 115%. Arī reģionālā reforma valstī ir ietekmējusi stratēģiskā (plānošanas dokumentiem) ietekmes uz vidi novērtējumu jomu un darbs izpildīts par 76%. Apstrīdēto VARAM institūciju amatpersonu izdoto administratīvo aktu izvērtēšanas un pieņemto lēmumu skaits izpildīts par 142%. No 2014.gada Biroja pieņemtajiem lēmumiem tiesā ir pārsūdzēti 8 lēmumi, tajā skaitā viens lēmums par IVN procedūras piemērošanu.

Šajā jomā secināms, ka kopīga darba rezultātā palielinājusies amatpersonu kompetence, kas ļauj izdot aizvien kvalitatīvākus administratīvos aktus.

Apelācijas jomas ietvaros Birojs pārskata gadā sagatavojis un iesniedzis 37 dažāda rakstura rakstveida paskaidrojumus, tajā skaitā vienu apelācijas sūdzību.

2014.gada laikā Birojs kopumā pārstāvēts 26 administratīvo tiesu sēdēs, tajā skaitā klātienē 14 Administratīvās rajona tiesu sēdēs (Jelgavā, Liepājā, Rīgā) un 5 Administratīvās apgabaltiesas tiesu sēdēs.

Kopumā būtiski lielākajā daļā gadījumu tiesa ir atzinusi Biroja lēmumus par pamatotiem. Pārskata perioda beigās ir 25 aktīvās tiesu lietas.

2.4. Biroja sniegtie pakalpojumi

Biroja sniegtie pakalpojumi galvenokārt ir pakalpojumi, kas izriet no Biroja pamatdarbības jomām – tie ir publiskie pakalpojumi, kas noteikti normatīvajos aktos un no tiem izrietošie dokumenti publiskās pārvaldes jomā, ko Birojs izdod adresētus privātiem un juridiskiem tiesību subjektiem. Atbilstoši pamatfunkciju sadalījumam Birojs sniedz šādus bezmaksas publiskos pakalpojumus, kas ir pieejami sabiedrībai:

1. Apstrīdēto administratīvo aktu vides aizsardzības jomā nodrošināšana.
2. Drošības pārskata vai rūpniecisko avāriju riska novēršanas programmas izvērtēšana.
3. Eiropas Savienības ekomarķējuma piešķiršana.
4. Iepakojuma apsaimniekotāja reģistrācijas nodrošināšana.
5. Ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras nodrošināšana.
6. Informācijas nodrošināšana par A un B kategorijas atļaujām.
7. Informācijas nodrošināšana par LPTP.
8. Paredzētās darbības ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējuma nodrošināšana.
9. Sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpuma izvērtēšanas nodrošināšana.
10. Sākotnējā ietekmes izvērtējuma novērtējuma procedūras nodrošināšana un atbilstošu lēmumu pieņemšana par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu vai nepiemērošanu paredzētajai darbībai.
11. Stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma (SIVN) procedūras nodrošināšana.

12. Uzņēmumu reģistrācija Eiropas Savienības Vides pārvaldības un audita sistēmā (EMAS).

Biroja sniegto publisko pakalpojumu apraksts ir publicēts Latvijas valsts portāla www.latvija.lv un Biroja interneta tīmekļa vietnē sadaļā Pakalpojumi (<http://www.vpvb.gov.lv/lv/pakalpojumi>).

Birojs nesniedz komercpakalpojumus un tā darbības pamatjomās nav izdalīti arī specifiski starpiestāžu pakalpojumi. Kā maksas pakalpojumi ar Ministru kabineta 2014.gada 17.septembra noteikumiem Nr.877 „Noteikumi par Vides pārraudzības valsts biroja sniegto publisko maksas pakalpojumu cenrādi” Birojam noteikti maksas pakalpojumi pieaicināto ekspertu sniegtajiem pakalpojumiem ietekmes uz vidi novērtējuma jomā, taču šajā gadījumā darbības ierosinātais vai plānošanas dokumenta izstrādātājs apmaksā tikai pieaicināto ekspertu darbu, bet nemaksā Birojam par valsts pārvaldes funkciju izpildes ietvaros veikto Biroja darbu. Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 25.novembra Regulai (EK) 66/2010 kā maksas pakalpojums noteikta maksa par ekomarkējuma iesnieguma iesniegšanu Birojā un gada maksa, nosakot atlaides mazajiem un vidējiem uzņēmumiem un mikrouzņēmumiem, kā arī uzņēmumiem, kas reģistrējušies /sertificēti Vides pārvaldības un audita sistēmā (EMAS) un ISO 14001 sistēmā. Šie maksas pakalpojumi sedz pieteikuma izvērtēšanas administratīvās un tehniskās izmaksas, nodrošina testēšanu un atbilstības ekomarkējuma kritērijiem pārbaudi, kā arī nodrošināt piekļuvi nepieciešamajam aprīkojumam un iekārtām.

2014.gadā Birojs ietekmes uz vidi novērtējuma procesā novērtējuma ziņojumu izvērtēšanas kvalitātes nodrošināšanai 14 reizes ir pieaicinājis ārštata ekspertus. Papildus kā neiztrūkstošs pakalpojumu veids, ko Birojs veic ik dienu, ir sniegtās konsultācijas gan darbības ierosinātajiem, plānošanas dokumentu izstrādātājiem, komersantiem, VVD reģionālajām vides pārvaldēm, gan arī citām valsts un pašvaldību institūcijām. Biroja speciālisti gatavo informatīvos materiālus, iespēju robežās koordinē organizatoriskos pasākumus dažādiem semināriem, kā lektori piedalās apmācības semināros, konferencēs un mācībuursos izglītības iestādēs. Katru gadu sniegtās konsultācijas Biroja pamatdarbības jomās mērāmas daudzos simtos. Konsultācijas tiek sniegtas pastāvīgi gan sabiedriskajās apspriešanās, gan klātienē, gan elektroniskajā vidē, gan rakstiski informējot sabiedrību par aktuālajiem jautājumiem Biroja darbības jomās.

2.5. Biroja darbības uzlabošanas pasākumi

Pārskata periodā Biroja darbs kā vienmēr līdz šim, neskatoties uz saspringto darba režīmu un ierobežotajiem resursiem, ticis veltīts kvalitatīvai, korektai, efektīvai un iespējami savlaicīgai darbu izpildei. Par spīti sarežģījumiem, emocionālajam saspīlējumam sabiedrībā, finansiālajai situācijai un resursu deficītam, darba apjoms pārskata periodā ir veikts ļoti labi un sekmīgi. Krīzes gados katrā Biroja struktūrvienībā būtiski tika samazināts darbinieku skaits, kas ir bijis liels trieciens Birojam kā komandai un, pamazām stabilizējoties un atjaunojoties tautsaimniecībai, rada papildus izaicinājumus un prasa maksimālu koncentrēšanos uz būtiskāko jautājumu prioritāru izpildi. Birojā amata vietu skaits nav atjaunojies, bet darba apjoms ir sasniedzis un atsevišķās jomās pat pārsniedz pirmskrīzes apjomu.

2014.gadā Biroja darbības uzlabošanas pasākumi galvenokārt ir tikuši orientēti, lai, pirmkārt, - maksimāli optimizētu savu darbu gan Birojā kopumā, gan katras Biroja daļas ietvaros, - pārdomātas rīcības, līdzšinējā prakse, novērtēti procesi un darbinieku kvalifikācija. Otrkārt, - veikti pasākumi darbinieku kvalifikācijas uzturēšanai un zināšanu pilnveidei.

Birojs apzinās, ka darba efektivitāte tik daudzpusīgu uzdevumu vadīšanā ir vistiešākā mērā atkarīga no Biroja komandas un tā – cik saskaņoti tās darbinieki izprot vides sistēmas kopīgos uzdevumus, cik motivēti un emocionāli stabili tie jūtas, cik labi tie prot attīstīt savstarpējo sadarbību un saglabāt vienotību un precizitāti arī dinamisku pārmaiņu laikā un ļoti augstas darba intensitātes apstākļos. 2014.gadā Biroja darbiniekiem lieti ir noderējušas zināšanas, kas iegūta apmācībās rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas jomā un piesārņojuma novērtēšanas jomā.

Par spīti grūtībām, - no visiem Biroja darbiniekiem šogad ir saņemta atbildīga rīcība, patstāvība darbā un ikdienas lēmumu pieņemšanā.

3. PERSONĀLS

2014.gadā Birojā amata vietu skaits nav mainījies, salīdzinot ar 2013.gadu, turklāt notikusi ļoti liela kadru mainība (56%). Ievērojot to, ka 2014.gada otrajā pusgadā atlūgumus uzrakstīja divi ilggadīgi struktūrvienību vadītāji, Birojā papildus radīja darbība spriedzi, ņemot vērā arī lielo vecāko ekspertu kadru mainību.

2014.gadā vairākkārt tika rīkoti atklāti konkursi uz vakantajām ierēdņa amata vietām un darbā pieņemti jauni darbinieki uz ierēdņu amatiem.

Birojā ikdiena ir ļoti saspringta, jo personāls ir pakļauts nepārtrauktam darbam paaugstinātas un brīžiem pat pārmērīgas slodzes apstākļos. Birojā katra struktūrvienība nodarbojas ar sarežģītas patstāvīgas vides aizsardzības nozares funkciju realizāciju, kur struktūrvienības kodolu veido profesionāls un kvalificēts daļas vadītājs; vadītāja pārraudzībā strādā viens līdz divi eksperti. Ja līdz šim Birojam ir izdevies saglabāt nemainīgi kvalificētu vadītāju komandu, kuri strādā ar pilnu atdevi un ir atbildīgi par daudzu gadu garumā izveidotu efektīvu un profesionālu sistēmu, tās rezultātiem, - tad 2014.gads Birojam radīja jaunus izaicinājumus. Jauna darba meklējumus vecākie eksperti un struktūrvienību vadītāji saista ar pārāk intensīvo darbu iestādes kapacitātes trūkuma dēļ un mazo atalgojumu, ņemot vērā plašo zināšanu izmantošanas nepieciešamību amatā un intensīvo darbu. Lai kvalitatīvi un profesionāli izpildītu darbu, darbs rit paaugstinātas intensitātes apstākļos, jo darba apjoms ir lielāks nekā Birojam paredzētais amata vietu skaits (darbinieku skaits nav proporcionāls darba apjomam). Vecākie eksperti ātri zaudē līdzsvara sajūtu starp profesionālo devumu un ieguvumu, izdeg un aiziet. Jaunie vecākie eksperti ir jāievada darbā, nepieciešama to apmācība. Biežas kadru mainības dēļ struktūrvienību vadītājiem nākas būtiskus laika resursus ieguldīt darba rezultātu profesionālā līmeņa nepārtrauktības nodrošināšanai. Biroja vadības līmenī šī tendence prasa saspringtu darbu pie institucionālās atmiņas saglabāšanas.

Neskatoties uz minēto, Biroja komanda ir viena no tām, kas ar savu darbu ir pierādījusi, ka pat ļoti saspringtos apstākļos ir spējusi un spēj nodrošināt tai uzticētos pienākumus, tomēr personāla samazināšana nevar būt bezgalīga, jo jau pašlaik daudzi Biroja darbinieki pilda vairākas funkcijas un viens otru aizvieto nepieciešamības gadījumā. Birojā palikušo darbinieku skaits ir krietni mazāks, ņemot vērā veicamo darbu spektru un apjomu, nekā tas būtu objektīvi nepieciešams.

2.tabula

Informācija par Vides pārraudzības valsts biroja strādājošajiem 2014.gadā

Informācija par Vides pārraudzības valsts biroja strādājošajiem 2014.gadā	
1. Amata vietu un strādājošo skaits	
Amata vietu skaits	16
Faktiskais vidējais darbinieku un ierēdņu skaits	13
2. Iedalījums pēc statusa	Strādājošo skaits
ierēdņi	11
darbinieki, t.sk. fiziskā darba veicēji	2

3. Iedalījums pēc ieņemamā amata	Strādājošo skaits	
direktors	1	
direktora vietnieks, daļas vadītājs	1	
nozares struktūrdaļu vadītāji	2	
vecākie eksperti	7	
darbinieki, t.sk. fiziskā darba veicēji	2	
4. Iedalījums pēc vecuma un dzimuma	Strādājošo skaits	
	vīrieši	sievietes
20 — 29 gadi		4
30 — 39 gadi		2
40 — 49 gadi	1	3
50 — 59 gadi		3
5. Izglītība	Strādājošo skaits	
5.1. Izglītības līmenis	ir ieguvuši	turpina studijas
Vispārējā vidējā izglītība	1	
Bakalaura grāds	2	
Maģistra grāds	8	
Profesionālā augstākā izglītība	1	
Doktora grāds	1	
5.2. Izglītības joma	Strādājošo skaits	
Dabas un inženierzinātnes	12	
Ekonomika un vadības zinības	1	
Tiesību zinātnes	1 (papildu izglītība)	
6. Personālmainība	56 %	

2014.gadā visai Birojā strādājošai vadošajai ierēdņu komandai ir vismaz maģistra grāds dabas vai inženierzinātnēs. Visa Biroja komanda ir profesionāla un kvalificēta. Viens Birojā strādājošais papildus savai profesionālajai izglītībai ir apguvis arī tiesību zinības. Skatot tikai demogrāfiskā šķērsgriezumā, varētu teikt, ka Birojs lielā mērā ir sievišķīga komanda, jo ~ 90% Birojā strādājošās ir sievietes. Skatoties uz enerģiju, ar kādu Biroja personāls pilda savus uzdevumus, izturību, ar kādu Biroja darbinieki tiek galā ar smago slodzi un atbildību, ar kādu Biroja darbinieki sasniedz augstus rezultātus, kā arī profesionalitāti un pat atjautību, ar kādu Biroja darbinieki risina sarežģītus problēmjautājumus, var teikt, ka Biroja komanda ir ļoti stipra un atbildīga. Šāda atzinība ir tikai daļēji mierinoša, jo kā ikviens – arī Biroja darbinieki spēj nogurt un spars nav neizsīkstoša spēja, it sevišķi, tik atbildīgu, kompleksu un specifisku jautājumu risināšanā, kas deleģēti Birojam, taču pastāvīga iekšēja nepieciešamība un orientācija uz attīstību, iespējami precīza, korekta un atbildīga savu pienākumu izpilde valsts kopējai un katra paša darbības pilnveidošanai un attīstībai ir īpašības, kas raksturo Biroja personālu kopumā.

4. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

Jau no Biroja izveidošanas tā darbība pastāvīgi ir vērsta uz sabiedrības informēšanu un iesaistīšanu lēmumu pieņemšanā. Savā darbībā Birojs ievēro normatīvajos aktos noteikto sabiedrības informēšanas un iesaistīšanas procedūru, Orhūsas konvencijas un atbilstošas ES nostādnes un prasības.

Ietekmes uz vidi novērtējuma procesā sabiedrības informēšana par plānotajām darbībām, to potenciālo ietekmi uz vidi, kā arī sabiedrības iesaistīšana ietekmju novērtēšanā un lēmuma pieņemšanā ir nozīmīgs posms. Sabiedrība un nevalstiskās organizācijas visā ietekmes uz vidi novērtējuma procesā kā viens no līdztiesīgiem procesa dalībniekiem var iesaistīties priekšlikumu sagatavošanā un paust savu viedokli par konkrēto darbības realizācijas vietu un izmantoto tehnoloģiju atbilstību, kas tiek ņemts vērā, gatavojot IVN programmas un Biroja atzinumus par IVN ziņojumiem, kā arī nosacījumus darbības veikšanai. Kopumā sabiedrības iesaistīšanās nozīmīgu tautsaimniecības projektu apspriešanā pārskatā gadā vērtējama kā aktīva. Jo īpaši aktīva tā nemainīgi saglabājas jaunu autoceļu, vēja elektrostaciju un lopkopības objektu būvniecības projektu apspriedēs. Liela loma vides aspektu ievērtēšanā paredzēto darbību projektos un plānošanas dokumentos bijusi nevalstiskām organizācijām un sabiedrībai. Īpaši iepriecina gadījumi, kad sabiedrības un nevalstisko organizāciju pārstāvju izteiktie konstruktīvie priekšlikumi palīdzējuši atrast videi draudzīgākus un līdz ar to arī ilgtspējīgākus teritorijas attīstības risinājumus.

Biroja darbinieki ir uzraudzījuši projekta ierosinātāja un plānošanas dokumenta izstrādātāja darbību normatīvajos aktos paredzēto sabiedrības informēšanas pasākumu izpildē un, nepieciešamības gadījumā aktīvi rīkojušies, lai novērstu trūkumus. Visa informācija par ietekmes uz vidi novērtējumu tā veikšanas gaitā ir plaši pieejama sabiedrībai un pašvaldībām, tādējādi nodrošinot atklātību un dialoga iespējas par veiksmīgākā risinājuma izvēli.

Arī viens no stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma pamatmērķiem ir nodrošināt sabiedrības informēšanu par plānošanas dokumentu izstrādi un iesaistīt sabiedrību to apspriešanā un lēmumu par tiem pieņemšanā. Biroja interneta tīmekļa vietnē tiek publicēti paziņojumi par plānošanas dokumentu vides pārskatu sabiedriskās apspriešanas pasākumiem. Jāatzīmē, ka pakāpeniski pieaug sabiedrības aktivitāte un izpratne atsevišķu plānošanas dokumentu un vides pārskatu izstrādē, tomēr jāsecina, ka lielā daļā gadījumu iedzīvotāji nepietiekoši novērtē un neizmanto viņiem dotās iespējas savlaicīgi piedalīties gan valsts, gan pašvaldības līmeņa plānošanas dokumentu izstrādē un pilnveidošanā. Ir būtiski, lai sabiedrības viedoklis būtu zināms lēmumu pieņēmējiem pirms plānošanas dokumentu galējās saskaņošanas, jo tieši sabiedrība ir tā, kuras labā un uzdevumā valsts iestādes strādā.

Sabiedrības informēšanas un iesaistīšanas pasākumus Birojs veic arī saistībā ar diviem brīvprātīgajiem vides instrumentiem, kas vērsti uz uzņēmumu tiešās un netiešās ietekmes mazināšanu un videi draudzīga patēriņa veicināšanu – EMAS un ES ekomarķējumu. Kā viens no uzdevumiem šajā jomā ir EMAS un ekomarķējuma sistēmas ieviešanas veicināšana un sabiedrības informēšana par iesaistīšanās iespējām. Pārskata gadā attīstīts dialogs ar dažādām mērķauditorijām par brīvprātīgo ieguldījumu – gan brīvprātīgām investīcijām videi draudzīgās tehnoloģijās, gan zaļo iepirkumu, gan videi draudzīgu (ekomarķētu) produktu ražošanu un vides vadības sistēmu ieviešanu.

Biroja aktivitāšu popularizēšana sabiedrībā tika veikta ne tikai piedaloties projektu sabiedriskajās apspriešanās, bet arī regulāri sniedzot konsultācijas Biroja apmeklētājiem un intervijas plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem, kā arī maksimāli izmantojot interneta iespējas. Paldies visiem par sadarbību!

5. NĀKAMAJĀ GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI

Lai nodrošinātu normatīvajos aktos Birojam deleģētās funkcijas un nodrošinātu sabiedrības tiesības uz informāciju, kā arī sekmētu vienotu vides un dabas aizsardzības prasību realizāciju, ir plānots mērķtiecīgi un sistemātiski pilnveidot Biroja darbu arī turpmāk, jo neatkarīgi no pārmaiņām valstī, normatīvajos aktos noteiktajiem pienākumiem, kā arī pienākumiem, kas izriet no Latvijas kā ES dalībvalsts starptautiskajām saistībām, – atkāpes vai atbildības samazinājums piemērots netiek. 2015.gadā turpināsies iepriekš uzsāktie darbi ietekmes uz vidi novērtējuma, rūpniecisko avāriju riska, stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma un pārējās Biroja darba pamatjomās. Arvien vairāk ieviešot tās iespējas, ko darbu uzlabošanai var sniegt informācijas tehnoloģijas, nedrīkst tikt aizmirsts cilvēks kā pamatvērtību mērs un Latvijas vide kā daudzos aspektos unikāla telpa, kurā jāveicina ekonomiskā attīstība un vienlaikus jārod mehānismi, kā to izdarīt iespējami efektīvāk, turklāt nekaitējot vides un kaimiņu interesēm.

Pamatuzdevums jebkurā Biroja darbības jomā ir viens – kompetenta, korekta, tiesiski pamatota un kompleksa izvērtējuma veikšana. Sadalot to pa jomām 2015.gadā Biroja funkciju nodrošināšanai tiek izvirzīti zemāk minētie darbības rezultāti:

- plānots izdot 16 atzinumus par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumiem;
- plānots izdot 400 lēmumus par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras, tajā skaitā NATURA 2000, piemērošanu vai nepiemērošanu;
- plānots izdot 20 atzinumus par vides pārskatiem plānošanas dokumentu stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma ietvaros;
- plānots izvērtēt kopumā 23 rūpniecisko avāriju riska samazināšanas programmas un rūpniecisko avāriju riska drošības pārskatus;
- plānots izvērtēt 42 apstrīdētos VARAM institūciju amatpersonu izdotos administratīvos aktus.

Papildus 2015.gadā izvirzīta virkne citu uzdevumu gan iepriekš jau minētajās, gan citās, atsevišķi attiecībā uz rezultatīvajiem rādītājiem neizdalītajās jomās, kurās darbības ir mērāmas simtos, - gan saistībā ar piesārņojošās darbības atļauju un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas informācijas apriti, gan pasākumiem brīvprātīgo vides instrumentu popularizēšanā un sabiedrības izpratnes palielināšanā u.c.

Ir gaidāma arī vairāku nozīmīgu infrastruktūru attīstības projektu gan autoceļu, gan enerģētikas attīstības jomā, gan arī lauksaimnieciskās ražošanas kompleksu izvērtēšana. Jāatzīmē, ka nozīmīgu darba apjomu un reizēm ļoti saspringtos termiņos prasīs arī ar ES struktūrfondu apguvi saistīto projektu izvērtēšana ietekmes uz vidi aspektā, kas izvērtējami dažkārt ļoti īsos termiņos un ir obligāts priekšnoteikums finansējuma iegūšanai. Birojs kā prioritāti ir izvirzījis arī darbu pie Biroja darbības administratīvā sloga līdzsvarošanas un personāla kapacitātes stiprināšanas. Presentējot savu redzējumu par administratīvā sloga līdzsvarošanu, tiek izstrādāti priekšlikumi Biroja darbības optimizācijai.

Plānots turpināt sadarboties priekšlikumu izstrādē normatīvā regulējuma pārskatīšanai samērīgai un lietderīgai procedūru piemērošanai ietekmes uz vidi novērtējuma jomā. Darbinieku apmācība un profesionālo zināšanu pilnveidošana paredzēta rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas un piesārņojuma novēršanas jomās. Plānota arī metodisko un informatīvo materiālu nodrošināšana kadru mainības riska mazināšanai ar profesionālo zināšanu efektīvu pēctecību. Tāpat Birojs savu iespēju robežās ir iecerējis turpināt darbu pie iesniegumu izvērtējuma kārtības un prasību interpretācijas vienādošanas vides aizsardzības institūcijās, sekmējot informācijas apmaiņas un darba kvalitātes uzlabošanu vides sistēmā kopumā.